

„A koloratúréneklés extrém sport”

Kolonits Klára virtuozitásról, útkeresésről és hangszínészetről

Fotó: Emmer László

Pályája legjobb időszakát éli. Lammermoori Lucia alakítása hatalmas közönség- és kritikai sikert aratott, emellett tavaly négy díjat is átvehetett. Ebben az esztendőben már túl van egy paradés Erkel-sorozaton, A puritánok Elviráját is életre kelthette, s még vár rá A hugenották Marguerite de Valois-ja és a Norma címszerepe. Mostanra népes rajongótáborral bír, amelynek tagjai mindenhová, még a vidéki és külföldi fellépéseire is követik. Pedig sok kitérőt, nehézséget tartogatott számára a pályakezdés óta eltelt huszonhárom esztendő. Kolonits Klárát azonban mindig továbbvitte a zene, az éneklés szeretete.

◆ Réfi Zsuzsanna

Gramofon: Az egyik kritika szerint Luciájával beiratkozott a magyar operatörténet kitörölhetetlen alakításai közé. S bár ez már a harmadik Lammermoori-ja volt, ez hozta meg az igazi sikert.

Kolonits Klára: Tíz évvel ezelőtt énekeltem először ezt a Donizetti-hősnőt, s a két korábbi produkció előtanulmányt jelentett a mostani bemutatkozáshoz. Azokban az előadásokban ugyanis azt éreztem, hogy csak a szerep felszínét érintem. A tavalyi, operaházi premier annyiban jelentett újdonságot, hogy visszanyúlt az eredeti kézírathoz, s abban a változatban szinte minden magasabb fekvésben szólal meg. Még az Örülési jelenetet is egy hanggal feljebb kell

énekelni... Az pedig már az én mániám, hogy arra töreksem mindig, így ebben az előadásban is, hogy a bel canto szerepekben a hangszínek dramaturgiai funkciót hordozzanak. Így ha valaki becsukja a szemét, akkor is pontosan tudja – csupán a hangszíneket hallva –, hogyan érez és cselekszik az adott figura. Az új változat számomra persze új díszítéseket is jelent mindig, mert ha ugyanazokat a koloratúrákat adom elő, akkor azok elveszítik a frissességüket, az attraktivitásukat. Az éneklés olyan, akár a sporttevékenység, az egyforma terheléstől, az izomzat egy idő után leáll a fejlődéssel, és stagnálni fog. Ezért különböző vokális sablonjaim vannak, amelyeken bemutatón a szerint változtatok, hogy milyen a környezet, a partnerek és az előadás stí-

lusa. A magam által megkomponált díszítések pedig mindig a szerep értelmezés részei kell, hogy legyenek. Úgy rakom ezeket össze, akár a mozaikokat. De éppen ez a változatoság teszi élővé – mind vokális, mind színészi szempontból – a hősnőket. A közönség nem szereti azt a manírt, amikor minden alkalommal minden ugyanolyan, igényli a virtuozitást. Szerintem a koloratúréneklés olyan, akár az extrém sport...

G.: *Ágai Karola nyilatkozta egyszer, hogy a koloratúréneklést költéltáncosi mutatóványnak tartja...*

K. K.: Pontosan. Mindig benne van az emberben a félsz, de ha sikerrel jár, az olyan adrenalin fröccsöt ad, hogy újra és újra szeretné átélni a pillanatot. Sokszor éneklek az egyik kedvenc Lady Macbeth-áriámat, amit a férjemmel teleraktunk éjkirálynői magasságú F-ekkel. Nagy kihívás minden alkalommal, de ha sikerül, akkor akkora boldogság, amit szavakkal el sem lehet mondani. Lényeges, hogy mindig legyen szellemi és fizikai tétje is az előadásnak, mert akkor biztosan nem válik unalmassá. S éppen ezért semmit nem tudok annyiszor énekelni, hogy megunjam. A legkedvesebb figuráim közé tartozik a Traviata, Debrecenben egy hónap alatt tizenegy alkalommal bújhattam Violetta bőrébe. Nagyon élveztem, de még mindig hatalmas éhség él bennem, mert szinte sosem tudom elérni azt a szintet, ami belső elvárásként bennem él. Így nem tudom megunni még a sokat énekelt szerepeimet sem.

G.: *Még az Éj királynőjét sem?*

K. K.: Annál a szerepnél inkább kicsit az utazásba és az azal járó stresszbe fáradtam bele. Egyébként Éj királynőjében is találok mindig valamit, amin lehet változtatni. Számomra meghatározó, hogy együtt lélegzik-e velem a zenekari árok. Onnan tudom eldönteni, hogy szeretem-e az adott Varázsfuvola-produkciót, hogy a bosszú áriámnál érke-e egy zenei robbanást, tapasztalom-e, hogy a muzikusok feszülten figyelnek, érkezik-e tőlük az energia. Együtt muzsikálni szeretek mindig, partnerfüggő vagyok.

G.: *A korábban említett Traviatáért vehette át tavaly Debrecenben a Nívó-díjat, a Katona József Színházban Fiordiligi szerepéért Vastaps-díjban részesült, az Operaházban a Székely Mihály-émlékplakett kitüntettetje lett. Sokfelé és sokmindent csinál, s az elismerések azt jelzik, sikerrel.*

K. K.: Nem volt könnyű megtalálnom a saját utamat, a hozzám illő szerepeket. Kacsaringókkal volt tele a pályám, attól kezdve, hogy az első órámat vettem Schultz Katalin tanárnőnél, akihez a véletlen vezetett. Azonban már első pillanattól kezdve addiktív vagyok az énekléstől, ez tartott életben – szó szerint is. A számomra hangilag és alkatilag is megfelelő repertoárra viszont nehezen találtam rá. A kezdetekkor voltam Cherubin, Grófné, aztán jöttek a primadonna-szerepek, Rosalinda és Sylvia, majd a Kékszakállú-kalandozások. Érdekes módon egy betegség indított jó irányba. Súlyos asztmás voltam 2006-tól, s egy alkalommal az utolsó pillanatokban, életveszélyes állapotban kerültem kórházba.

Fotó: Kaya Woytynowska

Jelenet a Lammermoori Lucia 2016-os előadásából

Akkor gondolkoztam el rajta, hogy valószínűleg sokkal több levegővel énekelek, mint kellene, ezért nem kellően fókuszált a hangom. Kijöttem a kórházból Cosit énekelni, a férjem pedig a függöny mögött imádkozott, hogy ne legyen baj. Nem lett, sikerrel lement az előadás. Másnapról folytattam a gyakorlást megsokszorozott energiával, mert arra készültem, hogy az egész életemben ezzel a betegséggel kell majd együtt élnem és énekelnem. Muszáj volt kitalálnom, hogy egy 70 százalékon működő tüdővel hogyan lehet úgy énekelni, mintha semmi baj nem lenne. Ezt kutattam minden nap. Aztán szerencsére „csak” hat évig küzdöttem a hiperventillációval, a kényszeres hörgőgörcsökkel, a rohamokkal, s ez alatt szó szerint megtanultam, hogy ami nem öl meg, az használ. Kevesebb levegővel kezdtem el énekelni, és ez döntő változást hozott, szebb lett a voce, egységesebbek a legatók, kiegyenlítettebbek a regiszterek. Aztán sikerült rátalálni a Buteyko-módszerre is, így az asztmám teljesen eltűnt, de maga mögött hagyta a teljesen megváltozott énektechnikámat. A pályámat tekintve a másik áttörést pedig az ős-Bánk hozta, amelyben 2010-ben léptem színpadra. Ettől kezdve egyre több bel canto szerepet kaptam, amelyekkel bebizonyíthattam, ráleltem a hozzám illő fachsra: a drámai koloratúrra. Sokat köszönhetek az Operaház Kamaraénekesi címének is, ez az elismerés 2013-ban reflektorfénybe állított, s így jobban rám találtak a felkérések. A korábbi években, 2011 körül tanítani kezdtem. A saját példám arra tanított, hogy tanárként ne afelett ítélkezzek, amit éppen hallok, hanem arra koncentráljak, hová tudom eljuttatni a növendéket, lelki és vokális téren.

Fotó: Kaya Woytynowska

Kolonits Klára: Lényeges, hogy mindig legyen szellemi és fizikai tétje is az előadásnak

G.: *Tanít most is?*

K.K.: Jelenleg annyi a felkérésem, hogy erre nem jut idő. Ha nem is intézményes keretek között, szeretnék azonban majd tanítani. Szívesen lennék „vocal coach”, aki segít abban, miként lehet az énekléssel kapcsolatos stresszt – akár fizikai, akár lelki értelemben –, a korábbi rossz beidegződéseket kezelni. Egyszer elmentem egy speciális foniátriai laborba, és ott megnéztem, hogyan működik a saját hangszalagom. Örömmel foglalkoznék magam is endoszkópos terápiával, ami azt jelenti, hogy egy ilyen vizsgálat során azonnal kiderülnek a hangképzés funkcionális problémái, és azonnal korrigálhatóvá válnak. Így az énektechnika alapja nem pusztán teória és érzet, hanem orvosi valóság, ami látható és kézzel fogható.

G.: *Addig azonban még sok-sok énekelnivalója van... Idén már volt Melinda, Szilágyi Erzsébet, Elvira A puritánokban,*

VIOLETTA, MELINDA ÉS AZ ÉJ KIRÁLYNŐJE

A drámai koloratúrszoprán Budapesten született 1973-ban, s tanulmányait magánúton, Schultz Katalin irányításával kezdte. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Tanárképző Intézetének magánének szakán szerzett diplomát, majd a debreceni Csokonai Színház tagja lett. Emellett énekelt Szegeden, Szolnokon, s a Budapesti Operett Színházban is. Már ezekben az években olyan szerepekben lépett pódiumra, mint a Falstaff Annuskája, a Figaro házasságának Grófnéja vagy A varázsfuvola Éj királynője.

Számos nemzetközi énekversenyen szerepelt sikerrel, s 2002-ben a Magyar Állami Operaház magánénekesnője lett. Olyan hősnökkel bővült a repertoárja, mint Donna Anna, Konstanze, Violetta, Melinda vagy Szilágyi Erzsébet, s egyre több külföldi pódiumon (Pozsony, Kolozsvár, Ljubljana, Koppenhága, Brno, Kassa, Zágráb, Amszterdam, Hága, Weimar, Linz, Savonlinna) szerepelt sikerrel.

Rendszeresen énekel koncerteken is, a hangversenyrepertoárja Mozarttól és Händeltől egészen a kortárs zenéig ível. A Hungaria Records kiadásában jelent meg 2009-ben Liszt-dalokból válogató lemeze, amelyet Fonogram-díjra jelöltek. A Liszt-díjat 2010-ben vehette át, 2012-ben pedig a Magyar Állami Operaház Kamaraénekesi címmel tüntette ki. A Bel Canto Reloaded című szóló-ária lemeze 2013-ban látott napvilágot, Dinyés Dániel vezényletével. Az albumon az Anna Bolena, A puritánok és Verdi Macbethjének részletei kaptak helyet.

s az Operaházban meglesz a Lucia utáni második premierje is, *A hugenották*.

K. K.: Szegeден pedig az Ernaniában énekelhetek. A jövő évadom tényleg megint olyan lesz, amit az ember csak kívánhat magának. De ez már a huszonnegyedik évem lesz a pályán, s bár ismerek példákat arra, hogy ezeket a szerepeket valaki 65 éves koráig énekelte, valahogy én nem látom magam már annyi idősen ezekkel a szerepekkel a színpadon. Bízom abban, hogy mindig megtalálom majd magamnak a megfelelő művészi feladatot.

G.: *Most is izgalmasakat választ, hiszen részt vett a Katona József Színház operameséiben, szerepelt a „Lautrec táncolni fog”-ban, szívesen lép fel különleges színrevitelekben.*

K. K.: Mindig nyitott és bevállalós voltam. Jó rendezővel dolgozni számomra óriási inspirációt jelent, örömmel próbálom ki magam rendhagyó feladatokban, nagy a teherbíró képességem. A bravúréneklésnél ugyanis az embernek olyan reflexeket kell beépítenie a testébe, amelyek minden körülmények között működnek. Így ha egy rendező vagy karmester szokatlan ötletet vet fel, mindig arra törekszem, hogy a lehető legjobban megoldjam. A Katonában egy szezon alatt tizenhárom alkalommal énekeltem a Cosit, hatalmas fejlődési lehetőséget jelentett ennyi előadás. Különösen azért, mert nem a standard operabájos közönség váltott rá jegyet, így sokat lehetett építkezni az elemi erejű reakcióikból. Színészek is részt vettek az előadásban, mikrotársulat alakult ki, és ez a fajta színészi munka engem mindennél jobban érdekel. Fontos hatással van a nagyszínpadi szerepeimre is.

G.: *A különleges kalandok pedig férjének, Dinyés Dánielnek is köszönhetőek, hiszen vele kezdték például a Katonában az operabeavatókat.*

K. K.: Dani részben az én inspirációmra lett karmester, korábban zongorakísérőként és zeneszerzőként tevékenykedett. Rengeteget kamaráztunk a kezdetektől fogva, ezért egymás művészi életének ugyancsak részeseivé váltunk. Nagyon sokat köszönhetek neki, hiszen sok-sok éve foglalkozik velem, ő a „külső fülem” is. Azon dolgozunk, hogy állandóan előre lépjek.

G.: *S hogy jó úton jár, talán az is jelzi, hogy tavaly az Ágai Karola-Szendrey-Karper László Emlékéremmel is kitüntették.*

K. K.: Fontos és jól eső elismerés, különösen azért, mert Karolát ismertem, segített felkészülni Melinda szerepére. Örök bánatom, hogy nem merem neki énekelni. A példaképeim közé tartozik, igazi királynői tartással rendelkező énekesnő volt, aki az öt évtizedes csapások ellenére megőrizte az életörömet, és nagyon jó kisugárással bírt. Ehhez szeretnék én is felnőni, mert a keserűség egy idő után nyomott hagy a hangon, a közönség pedig, ha jegyet vált egy előadásra, élményt akar kapni, nem a magánember problémáira kíváncsi.

G.: *E téren is büszke lehet, hiszen komoly rajongótáborral bír, amelynek tagjai követik mindenhol.*

Fotó: Kaya Woytynowska

Melinda örülési jelenete a Bánk bánból

K. K.: A visszajelzések nagyon ösztönzik és inspirálják az embert, ahogy a taps milyensége is. Tudom milyen az átlagos fogadtatás – ez volt jellemző a pályám első tíz évére –, és arra is pontosan emlékszem, amikor élhettem át először az első személyes sikeremet Melindaként. A mai világban pedig nagyra értékelendő, hogy sokan az összes előadásomra eljönnek. Mindez persze hatalmas felelősséggel is jár, a rajongók minden hangot, kadenciát számon tartanak. De éppen ezért a kölcsönhatásért csináljuk ezt az egész művészetet. Érdekes, hogy Debrecenben énekeltem a pályám elején, és sebekkel távoztam, most pedig azt mesélte a pénztáros, hogy a Traviátámra nagy harc volt az utolsó jegyekért. Miattam viszik színre jövőre a Normát, ez nagyon jó érzés.

G.: *Hogyan képzeled a következő időszakot, mik a tervek?*

K. K.: Szeretnék több dalestet adni a férjemmel, sajnos ezekből a produkciókból elég kevés akad mostanában, s jó volna elkészíteni a bel canto-lemezem folytatását is, amelyre Rossini, Bellini, Verdi áriái kerülnének. S az Erkel-heroinákból is örömmel felvennék egy albumot. Az Operaházban jövőre tizenegy előadásom lesz. Ha összegzem az eddigi évtizedeket, úgy vélem, nem látványos karrier az enyém, de nagyon gazdag. Ami nem akkora baj, mert engem mindig is a munka vonzott. A zenéből, az éneklésből nyertem folyton energiát, ami átsegített a különböző nehézségeken. Olyannyira, hogy a férjem azt szokta mondani: ha nem lenne ellenszél, Te eldőlnél. Annak idején nem képzeltem, hogy több mint két évtized után érem majd el a legnagyobb sikeremet, s hogy majd ekkor kelthetem életre egymásután a kedvenc hősnőimet. Ám számomra is váratlanul ezek alatt az évek alatt teljességgel megőriztem az energiáim és a kíváncsiságom, ami állandóan új és új utakra hajt.